

Заседание на Комисията по европейските въпроси към Международния съюз на Латинския нотариат, Будапеща, Унгария - 24-25.11.2017 г.

На 24 и 25 ноември 2017 г. в Будапеща, Унгария, се проведе второто за годината заседание на Комисията по европейските въпроси към Международния съюз на Латинския нотариат (UINL). Заседанието бе планирано да се проведе по същото време в Барселона, но поради политическите вълнения там мястото на събитието бе променено, а унгарският нотариат се ангажира изцяло с организационните въпроси във връзка с проявата.

Заседанието бе открито с приветствена реч от председателя на унгарския нотариат - нотариус Адам Тот, който изрази съпричастността си с испанския народ и заяви, че надеждите му за бързо разрешаване на кризата и намиране на път към компромис и сътрудничество са с всички испанци. Г-н Тот благодари за гласуваното доверие относно организирането на заседанието на комисията в Будапеща за втори път тази година и приветства всички участници с добре дошли.

След г-н Тот приветствено слово отправи г-н Салерно Кардио, председател на Комисията по европейските въпроси. Председателят изрази задоволството си от тясното и ползотворно сътрудничество между държавите - членове на комисията, като отчете успешно проведените семинари и събития през изминалия период -

заседанието на Генералния съвет на UINL в Грузия и в Канкун, Мексико. Господин Кардийо обърна специално внимание на Конгреса на испанските нотариуси, който се проведе в Сантяго де Компостела, Испания, на 7 октомври 2017 г. Председателят акцентира върху проведените между участниците правни дискусии във връзка със семейноправните и наследствени въпроси, относно правното статукво на лицата в неравностойно положение и ролята на нотариуса при опазване и гарантиране на техните граждански права и законни интереси, имуществените режими при брак и регистрирано фактическо съжителство, „блокчейнът“ (електронните регистри и системи) и др. актуални въпроси, които са били тема на ползотворни дебати и разговори между колегите нотариуси, участвали във форума. Г-н Кардийо сподели, че е посетил китайските нотариуси миналата седмица, почерпил

е ценен опит и е научил повече за разнообразните и добри нотариални практики на китайските нотариуси. Проведеното в Канкун, Мексико, заседание на Генералния съвет на съюза е протекло изключително успешно, като обсъжданите теми са били едни от най-актуалните в световен мащаб - прането на пари и финансирането на тероризма, функцията на нотариуса при гарантирането на правна сигурност, блокчейнът и намирането на механизми за съхраняване и опазване престижа на нотариалната професия в условията на световна дигитализация и цифровизация. В рамките на четиридневния семинар участниците са имали възможността да коментират световните тенденции в области, имащи отношение към развитието на нотариата, и да обменят ценен опит при обсъжданите теми. Г-н Салерно Кардийо предложи за гласуване протокола от предходното заседание на комисията, който беше приет единодушно от делегатите на страните - членове на Комисията. След изказването на г-н Кардийо думата бе предоставена на г-жа Сигрун Ербер-Фалер, зам.-председател на UINL за Европа, която изказа благодарността си към Унгарския нотариат и готовността,

която е била проявена от тяхна страна за обезпечаване провеждането на събитието и безупречната организация. Тя добави, че се надява тясното сътрудничество и съвместна дейност между нотариатите да продължи, за да се затвърждават добрите контакти и единни действия за издигане на международния престиж и авторитет на професията, опазване на устоите и ценностите на нотариалната дейност и не на последно място - съхраняване на нотариалните компетенции и добавяне на нови такива. Заяви, че след последното заседание на Комисията по европейските въпроси, което се проведе през месец март 2017 г., няма съществени изменения и непосредствени заплахи за отделните национални нотариати, съдейки по представените писмени доклади. Г-жа Ербер-Фалер поясни, че относно новите технологии в нотариалното производство доклад ще представи г-н Тиери Вашон - ръководител на работната група по нови технологии и блокчейн. Г-жа Сигрун Ербер-Фалер благодари на всички нотариати за представените доклади относно състоянието на нотариалната професия в съответните държави, преките заплахи за професията, рисковете и предизвикателствата пред нотариусите

в Европа. Тя поясни, че чете подробно и проследява с интерес процесите, описани във всеки един доклад, а предоставените данни в тях са най-важната част от всяко заседание и цялостно за дейността на комисията. Предоставените очерци позволяват нотариатите да обменят опит и информация, както и да си съдействат с всички подходящи средства за осуетяване на евентуални атаки от други юридически и неюридически професии, негативни за професията законодателни инициативи или непосредствени опасности. Докладите позволяват да се анализират процесите на национално и общностно ниво и да се изработват единни стратегии за неутрализиране на неблагоприятните тенденции и решаване на кризисни ситуации в съответните държави - членове на комисията. Тя заяви, че зависи от всяка национална камара да предоставя вярна и актуална информация, тъй като това е в интерес на всяка държава. CAE и UINL биха могли да съдействат много по-адекватно, ако бъдат информирани своевременно относно развитието на нотариатите, социалните, политически и икономически процеси във всяка

държава, член на съюза, за да бъде нотариалната професия стабилна и незаменима не само днес и сега, а и за в бъдеще. Бяха отправени благодарности за участието в заседанието на представителите на Беларус като държава-наблюдател, която след приемането на съответните нормативни актове и привеждане на правната уредба в унисон с изискванията за членство в UINL ще бъде приета като пълноправен член на организацията. Заявления за членство в организацията са депозирали нотариатите на Ирак и Ливан, като към момента се анализират правните системи в двете държави, както и дали те съответстват на принципите на UINL. След това думата бе предоставена на г-н Франц Леополд, председател на Комисията по международно сътрудничество. В речта си той подкрепи казаното по-рано по отношение на изключителната важност на писмените доклади, както и на редовното и активно участие на всяка страна - член на организацията, с оглед сближаването между нотариатите, взаимопомощ и сътрудничество. Навременната подкрепа, която организацията може да окаже в случай на заплахи от политическо или законодателно естество, угрозата от загуба на компетенции за сметка на адвокатското съсловие, банките, счетоводителите и други негативни тенденции за нотариалната професия и пр., подлежат на въздействие единствено чрез навременно подадена актуална информация към комисията. В последно време се наблюдава ръст на цифровизацията и навлизането все по-дълбоко в нотариалното производство на интернет комуникационните канали, като скайп например. В някои държави

нотариусите правят удостоверявания на базата на опосреден контакт с клиента - чрез социалните мрежи (Грузия), в други страни като Италия например, за да регистрираш дружество, не се налага да излизаш извън дома си, като това може да се случи чрез подаване на заявка онлайн и получаване на известие за регистрация в рамките на 24 ч, без да е необходима каквато и да е друга идентификация или удостоверително действие от страна на нотариуса. Предмет на дискусията бе нотариусът в ерата на новите технологии, който следва не само да съхрани своите професионални функции, но и да ги затвърди, ставайки абсолютен гарант за правна сигурност и незаменим за гражданите и бизнеса. В Естония например електронното управление е в толкова напреднала фаза, че гражданите вече ползват електронни лични документи, а тяхното физическо присъствие не се изисква за извършване на над 5000 вида административно-правни услуги, включително и нотариални такива. Внедрените дигитални услуги на всички пластове на държавното устройство работят

успешно, а правните субекти, потребители на услугите, пестят време и средства. Опасността обаче се крие в това, че все по-активното въздействие на интернет и дигитализацията на държавно ниво могат да направят ролята на нотариуса по-незначителна, разклащайки интегритета и значението на професията в световен мащаб. Ето защо е необходимо да се търсят механизми за засилване на взаимодействието нотариус - клиент и нотариус - държава чрез предлагане на по-гъвкави, по-сигурни правни услуги в унисон с времето и реалностите.

След изказванията на ръководните фигури в комисията думата бе предоставена на делегатите на държавите-членове, за да предложат на участниците в заседанието кратка справка на база писмените си доклади относно актуалните процеси и състояние на нотариатите в техните държави.

По азбучен ред трибуната бе дадена на **Албания**. Нотариатът там търпи основни, но по-скоро положителни реформи. Поддържа добри контакти с правителството. Новите нормативни актове, касаещи нотариалната дейност и

устройство на камарата на нотариусите в Албания, ще бъдат приети след Нова година. Измененията предвиждат създаване на дисциплинарна комисия към Нотариалната камара, както и неколкостепенна система на изпитване - първия етап - стажант-програма за кандидат-нотариуси в рамките на 3 години с цел натрупване на опит и рутина в професията, след

изтичане на тригодишния подготвителен период следва да бъде положен писмен и устен изпит в нотариалната камара, а финалният изпит се държи в Министерство на правосъдието. Негативна тенденция е, че нотариусите са изтласкани от търговските сделки, като компетенциите им в тази област са почти отнети. Изразяват надежда, че отрицателните тенденции ще бъдат преодолени в близко бъдеще. Нотариусите ще имат нормативно предвидени задължения да проверяват внимателно правата на прехвърлителя при разпоредителни сделки с недвижими имоти.

разводите по взаимно съгласие, но имат такива при фактически раздели. В Андора е нормативно уредено фактическото съжителство, еднopolовите партньорства и съжителства.

Андора - Макар и една от най-малките държави в света, разположена между Испания и Франция, нотариусите в Андора споделиха, че се радват на подкрепа и добри взаимоотношения с правителството. Създали са деонтологични правила за нотариуси. Всеки нотариус трябва да има застрахователна полица за покриване на професионален застрахователен риск в размер на минимум 600 хил. евро. Глобата при влязло в сила дисциплинарно нарушение е вече 50 хил. евро. Като цяло за нотариата няма заплахи, нотариусите в Андора имат компетентност по отношение на дружественото и търговското право. Нотариусите използват електронни подписи, но не правят удостоверявания неписъствено. Няма правомощия при

В **Германия** могат да се регистрират дружества с едноличен собственик на капитала (до 5000 евро) чрез уеб базиран онлайн достъпен портал. Банките искат да направят услугата изцяло интегрирана ("one stop shop").

Г-н Тиери Вашон, ръководител на работната група за нови технологии (Blockchain), обясни, че във Франция не само ще могат да правят нотариални удостоверявания в сферата на търговското право онлайн чрез видео връзка, но и да правят автентични актове по електронен път, използвайки електронни подписи на страните. Страните ще имат възможността да четат написаното от нотариуса на личния си компютър, като в отделни производства участие ще вземат двама нотариуси. Според него нотариусите могат и трябва да поемат този риск, но следва да са изключително внимателни при изготвяне на документите, както и при извършване на нотариалното удостоверяване по електронен път. Често в производствата участват и адвокати (задължително участие при разводи по взаимно съгласие), за да подготвят споразумението между съпрузите или за да представляват интересите на страните.

Белгия - Промяна през изминалия период е, че нотариусите могат, ако желаят, да работят до 70-годишна възраст. И в Белгия както във Франция при определени случаи в едно нотариално производство могат да участват 2-ма нотариуси. Правителството готви законодателни изменения, които ще касаят компании с минимален капитал. Те ще могат да бъдат регистрирани онлайн. Към момента обаче в Белгия няма правна възможност за фирмите да бъдат учредени по електронен път без нотариална заверка. За вливания, сливания, отделяния на дружества и извършването на други правопроменящи действия в сферата на търговското право се изисква нотариална форма. Изисква се нотариално удостоверяване и при учредяване на сдружения (кооперации и др.). Белгийските нотариуси нямат ексклузивни удостоверителни правомощия по отношение на разводите по взаимно съгласие, но следва да участват задължително в производствата в случаите, в които в рамките на бракоразводното дело се извършва отчуждаване на придобито по време на брака недвижимо имущество. Нормативните текстове, уреждащи брачните имуществени режими, датират от 1977 г., като след тази дата няма съществени промени, а повечето такива са от техническо естество. В Белгия статутът на брачните партньори се различава от този на партньорите при фактическо съжителство - те не са приравнени по права или задължения що се касае до наследствените или имуществените въпроси. Не се наблюдават преки заплахи към

нотариата, напротив, все по-големи задължения, оттам и нарастващи области на компетентност. В държавата действа принципът на регионална нотариална компетентност.

След Белгия изказване направих аз като заместващ титулярите за Нотариалната камара на Република България - г-н Красимир Анадолиев и г-жа Меглена Цацарова, на база депозиран предварително доклад. В информацията, касаеща българския нотариат и дейностите, отразяващи състоянието му, акцентирах върху предоставения на лицата по чл. 83 от ЗННД (кметове, кметски наместници, секретари на общини и др.) достъп до информационната система на Нотариалната камара с оглед осуетяване на имотните измами посредством използване на фалшиви пълномощни. Новата функционалност на „Единство“, създадена по инициатива и идейна платформа на г-н Димитър Танев - председател на Съвета на нотариусите, бе приета с изключително голям интерес, като ми бяха задавани допълнителни въпроси относно модула, начина на достъпване на системата и т.н. Подробно обясних, че регистър „Единство“ е уникален по рода си софтуерен продукт, достъпен чрез квалифициран електронен подпис с изключително високо ниво на дигитална защита. Регистърът е собственост на Нотариалната камара и е нормативно предвиден в ЗННД, представлява част от архива на нотариусите, като в него задължение да въвеждат данни (пълномощни за разпореждане с недвижими имоти, завещания, пълномощни за разпореждане с банкови сметки, извлечения от нотариални удостоверения по ТЗ, декларации за

оттегляне на пълномощни) имат всички нотариуси, а пасивен достъп е предоставен на длъжностни лица по регистрацията към Агенция по вписванията и поименно определени банкови служители. От края на септември 2017 г. е предоставен активен достъп за въвеждане на данни, извлечения на пълномощни за разпореждане на недвижими имоти, и на кметовете на общини, в които не функционира районен съд и респективно нотариус. Модул „Кметове“ е достъпен чрез парола и потребителско име посредством специално създаден интерфейс. Дадох кратка историческа справка за системата - създадена през 2009 г. по идея на председателя на Съвета на нотариусите на НК, като вече 8 години работи успешно и гарантира сигурността на гражданския оборот и на практика възпира всеки опит за имотна измама. Обърнах внимание на факта, че работата на новото ръководство на камарата е било високо оценено от премиера на Република България в рамките на интервю, дадено за най-гледаната телевизия в страната. Председателят на комисията от своя страна бе силно заинтригуван от система „Единство“ и сподели добрите си впечатления от това, че наблюдава засилено присъствие от страна на българските представители в организацията и заседанията на комисията, както и че е доволен от активните действия на нотариусите в България, които съумяват не само да затвърдят престижа на отговорната си професия, но и да я позиционират успешно в обществото, печелейки нови компетенции за нотариусите в страната. Г-н Хосе Маркенйо де Яно - председател на UINL, адмираира постиженията на

Българската нотариална камара, изрази своето възхищение от работата на българските си колеги и не крие своята надежда примерът на Нотариалната камара на Република България в защита на интересите на професията и гражданите във въвеждане на дигитални технологии в ежедневието на нотариуса, да бъде последван и от други нотариални камари: „Господин Танев се е доказал през годините като един от най-успешните председатели на национални камари. За това свидетелстват трите мандата, в които българските колеги му гласуват безусловно доверие.“ Председателят де Яно сподели, че за първи път научава за съществуването на тази уникална система, плод на дългогодишните усилия на ръководството на Нотариалната камара. Изрази съжалението си, че до момента не е знаел за достиженията на нотариусите в България и едва след като се е запознал с доклада, в който са изложени предимствата на система „Единство“, позволяваща надграждане с множество модули и нови функционалности, е установил високото технологично и професионално ниво на ръководството на Нотариалната камара. Системата е изградена и поддържана изцяло с финансови и интелектуални ресурси на Нотариалната камара, позволява да бъде свързвана с електронните системи и регистри на държавни органи, което прави нотариусите естествен и незаменим партньор на държавата при опазване на правния ред и гарантиране правата и интересите на гражданите. В доклада си маркирах и възможността за достъп до електронната услуга „Подаване на искания за издаване на удостоверение по чл.87,

ал.11 от ДОПК“ към НАП. Докладвах и относно значимостта на влезлия в сила Закон за изменение и допълнение на Закона за движение по пътищата, обнародван в брой № 77, от дата 26.09.2017 г. в Официален раздел на Държавен вестник, който предвижда *Министерството на вътрешните работи и Нотариалната камара да обменят по електронен път информация за регистрираните в страната превозни средства и сключените договори.* В резултат на възприетата от компетентните власти визия на Нотариалната камара за информационна свързаност бяха създадени законови механизми за облекчаване на регулаторната и административна тежест при регистрация на МПС, а към момента протича фаза по техническо обезпечаване на свързаността между регистрите на МВР-КАТ и Нотариалната камара.

Хърватска- Две предходни процедури пред Европейския съд в областта на актовете за принудително изпълнение и издаването на платежни нареждания. Хърватският нотариат е признат за отделен правен субект от съда. Наблюдават се неблагоприятни тенденции в сферата на търговското право и в частност при регистрация на дружества, заплахата от загуба на изключителна компетентност при регистрация на фирми. Има предложение регистрацията на фирми да се извършва онлайн. Бил е оттеглен законопроектът, дискриминиращ еднополовите двойки и семействата без деца. Една от най-ключовите промени през изминалия период е напредналата фаза в разработването на система,

посредством която ще бъде възможно нотариусите да вписват електронно извлечения от нотариални актове в имотния регистър.

Испания - Нотариусите имат изключителна компетентност в областта на удостоверяване на дружествени договори и вписването им в търговския регистър. Нотариалната заверка е задължителна предпоставка за валидна регистрация на фирма. Г-н Антонио Хуан Гарсия заяви, че страната му е много активна в борбата срещу прането на пари и финансирането на тероризма. Има разработена централизирана електронна система за проследяване на реалния собственик на фирма или на лицето, което фактически контролира компанията. Испанските нотариуси имат компетенции в областта на семейното право - редом със съда могат да издават правни актове за прекратяване на брак - разводи по взаимно съгласие, когато от брака няма родени непълнолетни деца, без задължителното присъствие на адвокат. Испания признава еднополовите брачни съюзи и регистрираните партньорства, като приравнява правните последици на визираните институти с оглед наследственоправни и имуществени въпроси.

Франция -Предстои пускане в експлоатация на система за отдалечен достъп до нотариални услуги, като се предвижда нотариусите и страните да имат възможността да удостоверяват/подписват документи чрез електронния си подпис. Физическото присъствие на страните пред нотариуса няма да бъде задължителна предпоставка за

законосъобразност. Валидността на извършеното нотариално действие ще се гарантира от участието на двама нотариуси в производството. Участниците ще получават предварително зададен ключ и код за достъп до системата. Двамата нотариуси в производството ще си поделят нотариалната такса. С физически неприсъстващата страна в нотариалното производство ще се осъществява видеоконферентна връзка. От началото на тази година френските нотариуси имат компетентност по отношение на разводите по взаимно съгласие. Бракоразводната процедура пред нотариус е изключително популярна и съставлява голяма част от работата на нотариусите. В производствата обаче задължително участват и адвокати, които следят за опазване на правата и законните интереси на страните. Адвокатите подготвят правотехническият облик на споразумението, което ще бъде сключено между съпрузите, а нотариусите го утвърждават. Нотариалният акт, с който се извършва разводът, се ползва със същата обвързваща сила и правни последици като съдебното решение.

Във Франция еднополовите двойки могат да сключват брак и да регистрират партньорства. Френските нотариуси нямат изключителни правомощия по отношение на издаването на европейски удостоверения за наследство, като споделят тази компетентност със съда. В областта на сделките с недвижими имоти имат изключителни правомощия. Френските нотариуси имат активен достъп до имотния регистър, като могат да вписват нотариални актове електронно. 80% процента от

нотариалните актове се получават по електронен път.

Грузия - Представителят на Грузия сподели, че в труднодостъпните планински зони в страната има недостиг на нотариални услуги. Един от новите моменти, отразяващ състоянието на нотариата в Грузия, е нов закон, уреждащ трудовия график на нотариусите - 5 работни дни в седмицата, започване на работния ден не по-късно от 11.00 ч, работен ден с продължителност не по-малко от 5 астрономически часа. Законът регламентира възрастова граница за упражняване на нотариална професия - 65 години, като възрастта може да бъде удължена с още до 5 години от Нотариалната камара. В рамките на работната група „Блокчейн“, в която взех участие, представителят на Грузия сподели интересна нотариална практика, възприета от присъстващите по-скоро скептично. Нотариусите имат възможността да удостоверяват документи (пълномощни и дружествени актове) посредством скайп връзка с правоимащия. За целта е необходимо да присъстват двама свидетели, които познават упълномощителя, като те следва да подпишат пълномощното вместо него. Видеоконферентната връзка се осъществява чрез масов канал за комуникация (скайп), без да е необходимо да има защитена или специално изградена връзка за видеоразговор. Нотариусите в Грузия нямат компетентност по отношение на регистрацията на фирми.

Гърция- Стабилизираща се ситуация. Нотариусите за изгубили правомощията си при регистрация на

ООД. Възможност за онлайн регистрация на фирма чрез предварително зададени параметри. Нотариусите са запазили нотариална компетентност при вливания, сливания и разделяния на дружества, промяна на капитал на търговско дружество и др. обстоятелства, имащи правни последици с по-значителен материален ефект за съдружниците. Разводът по взаимно съгласие, без родени от брака непълнолетни деца, ще бъде предоставен на компетентността на нотариусите в близко бъдеще. Засега компетентен като първа инстанция е районният съд. Гръцките нотариуси имат компетенции в областта на изпълнителното производство. След финансовата криза банките имат несъбрани задължения в значителни размери, а нотариусите изпитват твърде големи затруднения при изпълнение на служебните си задължения, тъй като често са обект на агресивно отношение и физическо съприкосновение с длъжника при опит за принудително изпълнение и събиране на вземанията. В процес на изграждане е електронна платформа, която ще позволи ограничаване на физическия контакт с длъжниците.

Унгария - Непосредствената заплаха пред унгарските нотариуси е все по-голямото ограничаване на тяхната компетентност по отношение на регистрацията на фирми. За последната година регистрираните компании от нотариуси в Унгария са едва 200 на брой. Унгарските представители в заседанието изразиха загрижеността си относно политическата ситуация в страната с оглед следваната от правителството линия за стесняване

обхвата на правните действия, за които е необходимо нотариално удостоверяване. Изказаха опасения относно все по-силното влияние на Световната банка и изтласкването на нотариусите извън сделки, за чиято валидност традиционно е била необходима нотариална заверка. Нотариусите в Унгария нямат компетентност при прехвърляне на недвижимо имущество.

В Унгария е задължително физическото присъствие и участие на страните в производството пред нотариуса. В страната работят около 300 нотариуси, а населението е близо 10 милиона души. При определяне броя на вакантните места за нотариуси е валиден принципът „*numerus clausus*“. При починал нотариус мястото му се обявява автоматично за овакантиено, като се насрочва конкурс. Конкурсите за нотариуси се организират от Нотариалната камара, а финалният етап на конкурса е пред министъра на правосъдието. Необходим е 3-годишен стаж като помощник-нотариус или стажант в нотариална кантора. Нотариусите имат възможността, след полагане на съответните изпити по конкретен чужд език, да им се признае правото да удостоверяват документи, без да е необходимо участието на заклет преводач в нотариалното производство. Нотариусите в страната имат строго териториална компетентност - те са обвързани с обхвата на районния съд, като всяко удостоверяване извън района на действие се счита за нищожно и не поражда правен ефект (важи включително за пълномощни и др.). Преместванията в друг район на действие са актуален въпрос за нотариусите в Унгария. По

икономически причини повечето нотариуси желаят да работят в района на големите градски центрове в държавата. При желание за преместване кандидатът следва да премине през устен и писмен изпит, които се провеждат в камарата. Най-достойно представилите се кандидати, които се конкурират за един и същи район на действие, полагат изпит в Министерството на правосъдието. Министърът прави своето крайно решение на база професионалната подготовка на кандидатите и показаните резултати от положените преди това изпити. Регионалните колегии в Унгария имат големи правомощия по осъществяване на контрол по отношение на нотариусите. Регионалните нотариални колегии могат да правят внезапни или планирани проверки (не по-малко от една на всеки 4 години). При констатиране на нарушение, а впоследствие при налагане на дисциплинарно наказание за нотариуса може да бъде организиран курс за повишаване на професионалната квалификация. При отнемане на правоспособността за определен период от време нотариусът може да започне друга работа или да се заеме със стопанска инициатива. Нотариусът има юридическа личност и в това си качество може да участва в гражданския оборот, а за неуредените в Закона за нотариусите въпроси се прилага Законът за дружествата с ограничена отговорност. При налагане на дисциплинарно наказание „глоба“ дисциплинарният състав по делото се съобразява с финансовото състояние на нотариуса. Унгарските нотариуси могат наред със съда да извършват доброволна делба. Доброволната делба

пред нотариус е популярна процедура, тъй като е удобна - по-евтина и по-бърза за страните. Актът, с който се извършва делбата пред нотариус, е приравнен на съдебно решение, ползва се с материална законна сила, ако в делбата са участвали всички съделители. В производството е разрешено доказването на твърдяни от страните факти само чрез официални свидетелстващи документи. Нотариусът, с оглед опазване на наследствената маса, може да наложи съответните обезпечителни мерки. Нотариусите в Унгария имат компетентност по отношение на изпълнението на парични вземания подобно на частните съдебни изпълнители. Парични задължения до 3200 евро могат да се събират извънсъдебно посредством електронно подаване на заявление по образец. Разработеният от унгарската нотариална камара софтуер автоматично задава параметрите и данните, които следва да бъдат попълнени от кредитора, и не приема заявлението при непълнота на електронната форма. Системата генерира такса, която се изчислява на база на материалния интерес, като част от нея се начислява в полза на нотариуса, а друга част - в полза на камарата. Системата е популярна и леснодостъпна. По изключение се допуска заявлението да се депозира на хартиен носител, но това оскъпява процедурата. Задължително условие за кредитора да се възползва от тази облекчена процедура е да разполага с актуален адрес на длъжника. В Унгария разводите са възможни само в рамките на съдебна процедура. Унгарските нотариуси не са успели да получат

удостоверителна компетентност при развод, тъй като са срещнали категоричната съпротива на влиятелната католическа църква. Законопроектът е бил отхвърлен на второ четене в парламента.

Италия - Италианските нотариуси обясниха, че в настоящия момент няма директни заплахи за нотариата. Изключение прави ситуацията с регистрацията на фирми. Така наречените „start up“ компании, действащи в ай ти сектора, могат да се регистрират при опростена онлайн процедура посредством електронен подпис, без съдействието на нотариус. Ако „стартъпите“ желаят пререгистрация или преобразуване в друг вид дружество, следва да преминат през цялата процедура още веднъж, като нотариалната заверка тук е строго задължителна. Гражданите на страната вече могат да се обръщат към нотариусите за откриване на специални депозитни сметки. Няма промени по отношение на извънсъдебните охранителни процедури. Считано от 5 юни 2016 г. държавата узаконява гражданските съюзи между хора от един и същи пол.

Косово - Косовският нотариат празнува 5 години от своето основаване. Гости на тържествените чествания по случай годишнината са били председателят на Международния съюз на латинския нотариат - г-н Хосе де Яно, и г-н Рихард Бок- заместник-председател на немския нотариат. Представителят на косовския нотариат докладва, че предстои приемане на граждански процесуален кодекс и закон за нотариусите, както и закон, уреждащ

охранителните производства. Производствата във връзка с наследствени въпроси са изяло в компетентността на нотариусите, а не на съда. Косовските нотариуси нямат компетенции в областта на търговскоправните сделки и регистрацията на фирми. Той сподели, че нотариалната камара работи активно за запазване на компетенциите и прибавяне на нови. Сподели, че скоро ще бъде разработен нов електронен гражданскоправен регистър, като достъп до него ще бъде предоставен на нотариусите. Политическата обстановка в страната е спокойна и благоприятна за нотариусите. Поддържат добри отношения с правителството и се радват на подкрепата му.

Латвия - В Латвия нотариусите имат изключителна компетентност по отношение на подготовката и удостоверяването на брачни договори. За охранителните производства латвийските нотариуси имат правомощия в областта на разводите по взаимно съгласие и наследяването. В Латвия е задължителна нотариалната заверка на подписа при регистрация на дружества. Наблюдава се положителна тенденция за нотариусите в областта на търговскоправните сделки.

Литва - В Литва се подготвят законодателни изменения, предвиждащи възможността за регистрация на фирми в търговския регистър посредством онлайн форма, без да е необходима нотариална заверка. Нормативните промени са по проект на Министерството на икономиката. В Литва функционира е-портал за нотариуси и други правни

субекти, които могат да въведат и получават информация чрез използване на електронен подпис. Към момента физическото присъствие на страните в нотариалното производство е задължително. Не се наблюдават преки заплахи, ограничаващи нотариалните компетенции. Подготвя се етичен кодекс за нотариусите, който ще обърне специално внимание на монополизацията на нотариални услуги, конкуренцията и етиката в работата на нотариусите.

Великобритания - Доклад представи г-н Найджъл Рийди - представител на [Обществото на Scriveners Notaries \(Society of Scrivener Notaries\)](#). Нотариусите скривинери представляват приблизително 30 нотариуси (сред общо 800 практикуващи нотариуси във Великобритания), специализирани като юристи лингвисти, които упражняват дейност главно в Централен Лондон и се назначават от [Scriveners Company](#), гилдия, съществуваща от стари времена, след полагане на съответните чуждоезикови изпити. Г-н Рийди има нотариална компетентност да удостоверява документи на френски, испански, италиански и т.н. В доклада си той засегна темата BREXIT, както и че излизането на Великобритания от ЕС не е крайно притеснителен факт за нотариалната гилдия, тъй като европейското законодателство, в частност регламентите, ще останат пряко приложими. Притеснителен факт е, че институтът, отговорен за осъществяване на мониторинг и контрол върху нотариалната дейност в Англия, подготвя доклад относно осигуряване на по-голяма прозрачност на юридическите

услуги. Подготвя се и графа „нотариални услуги“ в „Trip adviser“, което според него е обезкуражаващо за нотариусите, тъй като клиентите няма да се интересуват от качеството, а от цената на услугата, посочена в интернет. Онлайн регистрацията на фирми ще се осъществява в рамките на 24 ч и ще струва 20 паунда, като тази опростена процедура при регистрация няма да е валидна за банките и акционерните дружества. Според британските нотариуси онлайн процедурата за регистрация ще стане предпоставка за разширяване спектъра на измамите, ще доведе до липса на прозрачност относно собственика на капитала, както и до безразборна и измамлива смяна на управителя на дружеството и т.н. Онлайн процедурата ще постави в риск публичността относно оповестяване на обстоятелства, които могат да накърнят правата на съдружници, кредитори или трети лица.

Статутът на нотариусите във Великобритания, където действа англосаксонската правна система, се различават значително от тези в Съединените американски щати. Всички нотариуси в Обединеното кралство притежават юридическа подготовка и макар повечето от тях да могат да бъдат и юридически съветници (*solicitors*), квалификацията за нотариус се придобива след полагане на независими и отделни изпити. Всички нотариуси са задължени да преминат през еднакъв първоначален курс на подготовка, за да получат квалификация за практикуване на професията – за тази цел се изисква успешно завършване на [следдипломния курс за подготовка по нотариална практика в University College London](#). След придобиване на квалификация

нотариусите имат право да практикуват навсякъде в Англия и Уелс и разполагат с еднакви правомощия. Наред с изготвянето и издаването на нотариални актове и нотариално заверени инструменти нотариусите могат да предоставят правни съвети във връзка с изготвянето на завещания, наследствени въпроси и управление на имущество.

Нотариусите притежават официален печат и нотариалните актове в Англия и Уелс имат доказателствена сила. Нотариалните актове биват частни и публични; последните са известни и като „автентични нотариални актове“. Нотариалните актове, носещи подписа и печата на нотариуса, се признават за доказателство, изготвено от отговорен правен служител, във всички държави по света.

Нотариусите са длъжни да подновяват ежегодно разрешението си за упражняване на нотариална дейност и трябва да имат застраховка за професионална отговорност. Подновяването на посоченото разрешение зависи от спазването на установените правила.

Люксембург - Г-жа Косита Делвоа докладва за комисията, че нотариусите в държавата ѝ продължават да губят компетентност във връзка с регистрацията на фирми. Все по-голяма популярност придобива онлайн регистрацията на дружества. Нотариалната камара поддържа добри отношения с правителството. Нотариусите имат изключителна компетентност при удостоверяване на брачни договори, но не и при разводи по взаимно съгласие или финансови споразумения, подведомствени на съда.

Наблюдава се известен проблем с използвания език. В отделни компании се ползва само английски, въпреки факта, че официалните езици на държавата са немски, френски и люксембургски. Инвестиционни фондове също могат да се регистрират онлайн, което може да доведе до проблеми с идентификацията на реалния собственик. Електронни нотариални актове.

Черна гора - В държавата работят 45 нотариуси, като камарата поддържа стабилни отношения с правителството. Имат компетентност по отношение на брачните договори, но не и на разводите по взаимно съгласие. Еднополовите бракове не съществуват в Черна гора. Нотариалната камара на Черна гора разпределя сделките по прехвърляне на недвижимо имущество с държавно или общинско участие, като определя нотариуса, който да изготви и удостовери нотариалния акт. Г-н Игор Стойович обясни, че това се прави с оглед избягване на монополизма в нотариалните услуги. Нотариусите в Черна гора нямат удостоверителни правомощия в областта на търговскоправните сделки. Нямат онлайн достъп до имотния регистър, а за да се издаде удостоверение на тежести, нотариусите трябва да подадат заявление на хартиен носител в съответната администрация.

Холандия - Изключителна удостоверителна компетентност на нотариуса при регистрацията на фирми (акционерни дружества, ООД и т.н.). Брачните договори се удостоверяват пред нотариус, удостоверения за наследници също се издават от

нотариусите. Лицата в неравностойно положение, влошено здравословно състояние, възрастни хора имат възможността да предоставят пълномощно на техен близък, който да ги представлява в нужда („пълномощно за подкрепа“). С това пълномощно може да се избегне съдебната процедура по назначаване на попечител или настойник, което е удобно, по-евтино и по-бързо за страните в това охранително производство. В страната съществува и е правно уреден статутът на двойките (еднополови и разнополови), съжителстващи фактически. Правните последици при фактическото съжителство са на практика приравнени на тези при гражданския брак с оглед наследствено-имуществени въпроси, охрана интересите на непълнолетни деца, родени от брака, и т.н.

Полша - Без промяна по търговскоправните въпроси. Регистрацията на фирми е възможна и онлайн, ето защо нотариусите нямат изключителна компетентност в тази сфера. Полските нотариуси нямат компетентност по отношение на разводите по взаимно съгласие вследствие намесата на силната католическа църква в страната. В Полша функционира електронен регистър на завещанията, но нотариусите нямат ексклузивна компетентност, тъй като правните субекти могат да предпочетат да извършат предвидените в закона правни действия и пред съда. Новата политическа сила в страната, спечелила парламентарните избори - „Закон и справедливост“, е крайно консервативна. Има законопроект, предвиждащ задължение за нотариусите да представят данъчна

декларация за своите доходи, което, разбира се, е приемано негативно от страна на нотариалната гилдия в Полша. Нотариусите не са държавни служилите и считат, че не следва да предоставят информацията относно доходите си пред агенцията по приходите. Наред с това проблем за нотариалното съсловие в страната е, че липсва „numerus clausus“ за нотариусите, като от 2000 нотариуси за кратък период от време броят им е скочил на над 3000. В Полша няма тарифа за нотариалните такси и всеки нотариус има възможността да определя сам тарифата на извършената от него нотариална услуга. Императивно предвиден в закона е само максимумът, но не и минимумът на нотариалната такса. Г-н Симон Колодзи, представителят на Полския нотариат за комисията, поясни, че в условията на глобална дигитализация и все по силни негативни явления в световен мащаб, заплашващи професията, бъдещето е в изграждане на ново поколение регистри, софтуерни системи и по-гъвкави нотариални услуги. Той заяви, че тези регистри следва да бъдат собственост на нотариатите, а не на държавата.

Португалия - Представителят на Португалия докладва, че е бил приет нов закон, уреждащ материята относно прането на пари и финансирането на тероризма, който силно ограничава плащанията в брой, предвижда засилен контрол по отношение установяване на реалния собственик, като включва в производството подписване на редица нови декларации във връзка с това. По отношение на електронните регистри, използвани от администрацията, като търговския и имотен регистър, всички те са монополизирани от държавата, а

нотариусите могат да ги достъпват срещу заплащане на съответните такси. Нотариусите в Португалия нямат компетентност по отношение на разводите по взаимно съгласие. Могат да удостоверяват договори за учредяване на съпружески режими, различни от априори заложения режим на съпружеска общност, предбрачни и други видове брачни договори. Имат правомощия наред със съда по отношение на всички наследствено правни въпроси (завещания, издаване на удостоверения за наследници, делбени производства и др.), като в тези случаи, издадените от тях актове имат сила на съдебни решения. Нотариусите в страната нямат изключителна компетентност по отношение на сделките за прехвърляне на недвижими имоти. Те могат да се извършват алтернативно и при адвокат. Португалският делегат заяви, че контролът относно регистрацията на фирми, смяна на управител, отчуждаване на дялове в дружества и др. обстоятелства, подлежащи на вписване в търговския регистър, е силно занижен. В Португалия нотариалните архиви са публични и се считат за държавна собственост, а нотариусите са техни „пазители“. Всеки има право да прави справка в нотариалния регистър на съответния нотариус, без да е необходимо да докаже правен интерес. По отношение на ипотеките в последните години банките се обръщат все по-рядко към нотариуса, вместо това те назначават банкови служители, на които законът е делегирал нотариална компетентност при издаване на нотариални актове за договорни ипотeki. Това ограничава ролята на нотариуса като фактор при този тип

двустранни сделки. Предстои провеждане на избори за нов председател на Нотариалната камара.

Чехия - Делегатът на Чехия заяви, че чешкият нотариат е в стабилна позиция и поддържа добри отношения с правителството. През изминалия период няма значителни изменения или важни събития по отношение на нотариата или нотариалната компетентност. Не се наблюдават директни заплахи за чешките нотариуси. Предстоят парламентарни избори, но се очаква министърът на правосъдието да остане същият, а това е положителна перспектива. В Чехия нотариусите имат силни позиции що се касае до търговскоправните въпроси с оглед регистрацията на фирми и по-специално ООД. Вписване в имотния регистър може да се прави електронно в рамките на 24 ч, считано от 2015 г. Промяна в брачните режими може да се извърши само с нотариално удостоверен документ. Нотариусите в Чехия нямат компетентност по отношение на разводите. В страната е възприет принципът на регистрацията на фактическите съжителства, като се прилага еднакво третиране както за разнополовите партньорства, така и за еднopolовите. Нотариусите обаче нямат изрична компетентност в тази сфера.

Русия - Представителят на Русия докладва за много добри постижения за нотариусите в страната. Считано от 1 юли 2017 г. те ползват единна информационна система. Всички сделки за прехвърляне на дружествени дялове на фирми, в частност на ООД, следва да бъдат нотариално удостоверени. От 2016 г. насам всички сделки с предмет

недвижимо имущество следва да бъдат в нотариална форма. Нотариалната форма е задължителна и при договори за прехвърляне на недвижими вещи, собственост на малолетни лица или такива поставени под запрещение. За всички брачни договори законът предвижда нотариална заверка. Руското право не урежда и не познава еднополовите бракове. От 2016 година функционира единен регистър на недвижимите имоти, достъпен за нотариуси.

Сърбия - Няма значителни промени от последните докладвани факти, касаещи нотариата отпреди 6 месеца. Негативни тенденции - нотариусите в Сърбия са загубили компетентност в областта на разпоредителните сделки с недвижимо имущество. Нотариусите нямат компетентност по отношение на брачните режими, но могат да удостоверяват брачни договори, сключени по време на брака. Имат определени правомощия в областта на наследяването. Докладвано бе за влошени отношения с адвокатското съсловие в страната. Лицата, упражняващи юридически професии, са обложени с 30 процента допълнителни данъци. Нотариусите в Сърбия имат изключителна компетентност по отношение на удостоверяване на подпис на документ. Нотариалната камара в Сърбия работи върху изработване на нови административно-етични правила за нотариуси.

Словакия - През изминалия период не се наблюдават значителни промени в областта на нотариалната компетентност. Нотариусите в страната имат изключителни правомощия по

отношение на наследственоправните въпроси и процедури. Не се ползват с изключителна компетентност в търговскоправната сфера и удостоверяването на дружествените договори. В страната няма изграден търговски регистър. Предвижда се проектът за изграждане на електронен търговски регистър да се реализира до 2019 г. В страната не са узаконени еднополовите бракове или еднополовите фактически съжителства. Докладвано бе, че адвокатите не са съгласни с проектните законодателни изменения, както и с предоставянето на възможност на нотариусите за достъп до регистър и предварителна подготовка на необходимите документи. Обмислят се и изменения в областта на нотариалните производства, като е прокарана идеята те да се осъществяват чрез отдалечен достъп, без да е необходимо физическото присъствие на страните.

Швеция - Докладвано бе, че фирмите с по-проста структура и по-малък капитал ще могат да се регистрират и онлайн (т.н. „start up companies“). Нотариалната камара е реагирала изключително остро срещу готвените промени. Направени са били 1000 онлайн регистрации от месец октомври 2017 г. към настоящия момент, като 75% от регистрираните фирми са с проста структура. С оглед на нормативните промени нотариусите се опасяват, че работата им ще намалее значително.

След представяне на докладите бяхме насочени към участие в съответните работни групи. Аз взех участие в две работни групи - „Rights in rem“ и „Blockchain“.

В първата работна група - „Rights in rem“, се осъществи дейност по

изработване на общ въпросник във връзка с правото на собственост във всяка държава - що е право на собственост, каква е същността и спецификата на това вещно право в съответните държави. Целта бе да се състави такъв сбор от въпроси, който да е подходящ за всяка държава, независимо от вещноправните специфики в нея. Обясних, че в нашата държава правото на собственост е в категорията на абсолютните и неограничени вещни права, конституционно гарантирано и нормативно регламентирано. Правната доктрина определя правото на собственост като съвкупност от съставни части, които го обуславят и характеризират - владение, ползване и разпореждане. Елементите на владението са анимус - субективно намерение да се владее вещта и корпус - обективен елемент - действията, чрез които се осъществява анимус. Титулярът на вещта има право да си служи с нея и плодовете (добивите) от вещта по предназначение дотолкова, доколкото не засяга правата на останалите правни субекти, участници в гражданския оборот. Собственикът на вещта има право да се разпорежда с нея в пълна степен, както намери за добре. Обясних, че по българското законодателство нотариусите имат изрична и изключителна компетентност във връзка с производствата по разпореждане с недвижими вещи и други активи. Императивно законът предвижда участието на нотариус при сделките за покупко-продажба на недвижими имоти и учредяване на ипотеки, които задължително следва да бъдат сключени в нотариална форма (нотариален акт). Нотариусът

удостоверява договорите прехвърляне на права по повод моторни превозни средства, при учредяване на ограничени вещни права (право на строеж, надстройкаване и пристрояване, право на ползване, сервитути) и др. разпоредителни сделки по повод собственост, при търговскоправни сделки и др.

След провеждането на работната група, третираща особеностите на собствеността в отделните държави, бяхме разпределени да участваме по лично усмотрение в друга работна група. Аз присъствах в работната група „Blockchain“. Ръководител на работната група е нотариус Тиери Вашон, който представи постиженията на Франция в областта на внедряване на информационните технологии и канали за отдалечен достъп в нотариалното производство. В рамките на работната група бяха споделени опасенията на останалите участници, че нотариалната професия може да се превърне в „изкупителна жертва“ на глобалната дигитализация. Информационният обмен на данни, електронното административно обслужване, без физическото присъствие на страните, могат да наложат компютърните системи като заместител на нотариуса, а неговата роля в гражданския оборот да се обезличи за сметка на обещанията за бързина и спестени ресурси. От друга страна обаче, г-н Вашон подчерта, че тези реални опасности трябва да амбицират професионалиста да работи в унисон с динамичното развитие на новите технологии, за да може адекватно да отговори на завишените изисквания на съвременното си, предлагайки по-високо качество на

услугите, по-модернистичен подход, като поддържа добри контакти с държавно-административните структури на всички нива. Изграждайки електронни регистри, поддържайки своята правна подготовка и повишавайки своята професионална квалификация, нотариусът трябва да поддържа линия на изключителен професионализъм. Г-н Вашон подчерта, че нотариусът е естествен съюзник на държавата в гарантиране на безкомпромисната правна сигурност.

Гергана Франсис

*Административен секретар на
Нотариалната камара*